

Denizcilik sektöründe ulusal önceliklerimiz?

Denizcilik sektörümüzün gelişmesi için öncelikle ulusal önceliklerimizi, ulusal ve uluslararası politikalarımızı, hedeflerimizi belirlememiz ve bunlar doğrultusunda eylem planlarımızı hazırlamamız gerekmektedir. Eylem planlarımızı çevre, güvenlik ve emniyet unsurlarını dikkate alarak sektörün ihtiyaçlarına cevap verecek ve ticaretin gelişmesini sağlayacak, bilimsel ve teknik altyapısı olacak şekilde ve pragmatik bir yaklaşımla oluşturmalıyız.

Denizciliğimizin gelişmesine ilişkin AB Fonundan yararlanarak bir proje önerisi hazırlamamız gerektiğinde proje önerimizin Ulusal Program Öncelikleri, AB İlerleme Raporu Öncelikleri, Katılım Ortaklığı'nda yer alması gerekmektedir. Söz konusu Programların önceliklerinde mevzuat uyumu dışında ağırlıklı olarak deniz güvenliği ve emniyeti yer almakta olup Türk denizciliğinin gelişmesine yönelik hemen hemen hiç madde yer almamaktadır. Deniz güvenliği ve emniyeti elbette ki çok önemli konular olmakta, ancak denizciliğimizin gelişmesine yönelik maddelerin de ulusal önceliklerimizde yer alması gerekmektedir.

Ulusal Program 2003 Öncelik Listesinde yer alan konular;

- Deniz taşımacılığı, özellikle deniz güvenliği konusunda, AB mevzuatının üstlenilmesi ve uygulanması için gerekli şartların sağlanması;
- Türkiye'de deniz taşımacılığı güvenliğinin güçlendirilmesi konusunda bir eylem planının kabul edilmesi, ilgili AB mevzuatına uyum, mevzuatın uygulanması, idari, teknik ve eğitim alanındaki tedbirlerle alt yapının güçlendirilmesi;
- Klas kuruluşlarının izlenmesi de dahil bayrak devleti uygulamalarının güçlendirilerek, Türk bayraklı gemilerin teknik durumlarının iyileştirilmesi;
- İlgili AB mevzuatına uyum, mevzuatın uygulanması, idari yapı ve teknik alt yapının güçlendirilmesi ve eğitim alanındaki tedbirlerle liman devleti kontrol uygulamalarının güçlendirilmesi;
- Bayrak devleti ve liman devleti uygulamaları dışındaki deniz güvenliği ile ilgili diğer AB mevzuatına uyum ve uygulamaların güçlendirilmesi;
- AB'nin deniz ticareti konusundaki uluslararası ilişkiler mevzuatına uyum ve mevzuatın uygulanması

AB İlerleme Raporu 2005:

- Türk Deniz Ticaret Filosunun performansının daha da iyileştirilmesi,
- Ulaştırma sektöründe genel olarak kaydedilen gelişmelere karşın, ilgili müktesebatın iç hukuka aktarımı ve müktesebata uyum ile etkin uygulamanın sağlanması,
- Deniz ve hava taşımacılığı alanlarında, Türkiye'nin uluslararası anlaşmaları ve kuralları benimsemesi süreci ilgili müktesebatın iç hukuka aktarılması tamamlanmalıdır. Mevzuat uyumunun sağlanmasının yanı sıra, özellikle hava ve deniz taşımacılığı sektörleri başta olmak üzere ilgili bütün idari kurumların, uygulama ve infaz kapasitelerinin geliştirilmesine gereken önem verilmelidir. Deniz taşımacılığı sektöründe, Deniz Güvenliği Eylem Planı'nın uygulanması güçlendirilmelidir.

Katılım Ortaklığı-Taşımacılık :

- Denizcilik güvenliği başta olmak üzere taşımacılık mevzuatının etkin biçimde yürürlüğe konması ve uygulanmasının sağlanması,
- Türk ticaret filosunun (özellikle denizcilik ve kara taşımacılığı) İç Pazarla tam bütünleşmesini sağlayacak teknik normlar için hazırlanması.

AB Müktesebatı Taşımacılık Politikası önceliklerinde ise; deniz güvenliği ve emniyeti konularının dışında gemilerden atık alımı ve atık alım tesisleri

konusunda AB müktesebatına uyum, gemilerden atık alımı ve atık alım tesisleri konusunda AB müktesebatına uyum, gemi adamlarının eğitimleri ve belgelendirilmeleri hakkında AB müktesebatına uyum gibi konular yer almaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti tarafından Japon Uluslararası İşbirliği Ajansı (JICA)'ya yaptırılan ve henüz uygulamaya konulmayan "Türkiye Cumhuriyeti Ulusal Liman Gelişim Master Planı"nda önerilen politikalar arasında "Uluslararası düzeyde rekabet gücü olan konteyner limanlarının oluşturulması" ve "Uzun vadede Liman Otoritesi Sisteminin geliştirilmesi" yer almaktadır.

Limanlarımız önümüzdeki 10-15 yıl içerisinde artacak olan konteyner trafiğine cevap verebilmesine ve bölge limanları ile rekabet şansının artmasına katkıda bulunacak önemli bir çalışma olan limanlarımızın ana konteyner Limanı (hub/transshipment port) haline getirilmesi ulusal önceliklerimizde yer almamaktadır. Bu nedenle, bu konuda bir fizibilite etüdü veya ekipman tedarikini de içeren bir çalışmanın, bir aktarma Limanı olan Pire gibi AB limanlarına rekabet unsuru oluşturacağından AB Fonundan karşılanması hemen hemen imkansızdır.

Son yıllarda, dünyada vergilerin düşük olması ve daha az bürokrasi gerektirmesi nedeniyle Kolay Bayrak (Flag of Convenience) trendi artış göstermektedir. Dünya denizlerinde Türk bayrağını taşıyan gemilerimizin dolaşması deniz ticareti dışında ülkemiz açısından da bir gurur kaynağıdır. Türk bayraklı gemilerimizin artırılması için diğer ülkelerin Kolay Bayrağa kaçışı ile çalışmaların ve Türk Bayraklı gemilerin artırılmasına ilişkin model önerilerinin yer aldığı bir fizibilite çalışmasının deniz ticaretini içermesi ve rekabet unsuru teşkil etmesi nedeniyle AB Fonundan karşılanması da mümkün görünmemektedir.

Liman sektörü açısından diğer önemli bir çalışma da "Liman Otorite Sisteminin" kurulmasıdır. Limanlarımızın geliştirilmesi, bölge limanları ile rekabeti sağlaması açısından Liman Otorite Sisteminin bir an önce kurulmasının uygun olacağı düşünülmektedir. Söz konusu yapılanmadan sonra limanlarımız sistematik bir yapı içerisinde, etkin ve verimli bir şekilde işletilecektir. Liman Otorite Sisteminin kurulması ile liman özelleştirmelerinin sektörün gelişmesine yönelik hedeflere ulaşacak şekilde gerçekleştirilmesi daha fazla mümkün görünmektedir. Liman Otorite Sisteminin kurulmasına ilişkin bir çalışmayı AB Fonundan karşılamak isterseniz bunda da fazla bir şans görünmemektedir.

Sonuç olarak; denizcilik sektörümüzün gelişmesi, dünya ve bölgede hak ettiği yeri alması için bilgi, bilim ve teknolojiye daha fazla önem vermemiz, ulusal ve uluslararası platformlarda "Ulusal Önceliklerimiz"de; yukarıda belirtilen projeler ile denizciliğimizin gelişmesine yönelik diğer projelerin yer almasını sağlamamız gerekmektedir. Bu da; bilgi çağı olan 21. yüzyılda önceliklerimizin altyapısını bilimsel, teknik, çevresel, mali ve hukuki olarak iyi hazırlayıp AB platformları ile diğer uluslararası platformlarda etkin şekilde savunmamız ve bu konuda kararlı bir politika izlememiz ile gerçekleşebilir.

Dünyada gerçekleşen büyük projelerin öncelikle hayal etmek daha sonra inanmak ve çalışmak ile gerçekleştiğini düşünürsek hedeflerimizi ve önceliklerimizi ne yapabileceğimize göre değil nerelere ulaşmak istediğimizin ötesinde belirlemeli ve bunlara ulaşmak için çaba sarfetmeliyiz.

Satırılarımı bilimin yansızlığını savunan Alman felsefesinin kurucularından Immanuel Kant'ın sözleri ile noktalamak istiyorum.

"Bizler sırlarla dolu bir evrende bir rüyanın rüyasını görmekteyiz. Gerçekte bildiğimiz hiç bir şey yoktur. Bildiğimizi sandığımız şey sadece olaylardır. O olaylar ki, bilmediğimiz bir objeyle asla bilemeyeceğimiz bir subjenin birbirlerine olan ilgisinden doğmuştur."

DR. JALE NUR ECE